

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 50 Din
polletno 300 Din
celoletno 600 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
Izstop, peti-vesta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
D. Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nevrnjeni
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Seja načelstva SLS

Dne 27. decembra se je vršila v Ljubljani ob polnoštevni udeležbi seja načelstva Slovenske ljudske stranke. V odsotnosti načelnika stranke, ministrskega predsednika dr. Antona Korošca, je poročal o političnem položaju narodni poslanec Franc Smodej. Načelstvo je vzelo poročilo z odobravanjem na znanje. Nato se je razvila izčrpna debata, ki je izvenela v soglasno odobritev politike Jugoslovanskega kluba.

To je kratka uradna objava o včerajšnji seji načelstva SLS. Nič izrednega ni bila ta seja. Kot vsakokrat se je ob zaključku kolektorskega leta razpravljalo o politiki stranke, o organizaciji in so se izdelali načrti za prihodnje leto.

Zastopniki stranke z dežele so pred vsem fmeli besedo, da se izjavijo o političnem delu strankinega vodstva in Jugoslovanskega kluba. Zastopniki iz naroda so govorili o vsem, kar je stranka v prošlem letu napravila, o vsem, s čemer se je SLS v javnosti in v državi uveljavljala. Ti moške, ki so prišli, da sodijo, da nasvetujejo in predlagajo tudi korekture, če se jim zde potrebne, so vsi soglasno, z največjim zadoščenjem ugotovili, da je stranka vodila za državo edino možno in za Slovenijo edino pravo politiko.

Veseli in zadovoljni nad strankinimi uspehi je bilo popolno in enotno. Načelstvo je ugotovilo, da se je SLS v zadnjem letu izkazala kot eden najmočnejših stebrov in branikov jugoslovanske države. S pravim in odločnim nastopom v težkih trenutkih je dvignila ugled slovenskega naroda med vsemi prijatelji naše kraljevine, doma in izven mej.

SLS je dokazala, da še tako kričeči, še tako strašni in težki pojavi ne menjajo njene poti. Ostala je zvesta in dosledna. Zvesta svojemu programu in dosledna v svoji politiki. SLS hoče z zakonitim sredstvi, mirnim potom zajamčiti vsem državljanom v okviru države največjo svobodo, čim popolnejšo enakopravnost. SLS si je namela nalogo, da v vztrajnem delu na izboljšanju državne uprave preuredi naš birokratizem, da ne bo ubijal, ugonabljal, oviral življenja, ampak pomagal. SLS je napovedala neizprosno preganjanje nepoštenosti v uradu, v gospodarstvu, v politiki.

Za te svoje naloge gre SLS na delo s komurkoli, z vsemi in z vsakomur, ki hoče isto in ki nudi jamstvo poštenega sodelavca. Politična vzajemnost z narodno radikalno stranko se je izkazala kot najboljša. Leto je dala osnovo, da je v državni politiki mogla zavladati stalnost in umirjenost, ki nam je pred vsem drugim potrebna, da je sploh možno misliti na napredek, zlasti na dvig ugleda naše države v inozemstvu.

V složnem sodelovanju z narodno stranko je bilo mogoče v tem letu doseči najlepše uspehe. Vzorno so se izpolnile oblastne samouprave, ki pomenijo v Sloveniji danes najmočnejši čimtelj v gospodarskem in političnem razvoju. Uspešno se je stranka uveljavljala v zakonodaji in si šteje v posebno čast in ponos, da je bila zakonodajna perioda pod vodstvom šefa SLS kot ministrskega predsednika najplodovitejša doba zakonodaje v vseh letih obstoja naše države. Zastopniki kmetijskega in drugega podeželskega delovnega ljudstva so prav posebno in ponovno izražali svoje veselje, da se je z novim davčnim zakonom tako bistveno olajšalo davčno breme, da bo slovenska proizvodnja v bodoče lahko računala v tem pogledu z odlično boljšimi razmerami.

Država je v preteklem letu na vseh poljih napravila lep razmah naprej in tudi vse vpitje iz Zagreba te notranje upravne in socialne konsolidacije ne izbrise.

Tudi o Zagrebu, kakršen se danes kaže, so v načelstvu odkrito in jasno govorili. Tudi tu si mnenja niso v ničemer niti v najfinejši točki nasprotovala. SLS hodi tu še prav posebno čista in jasna pota. SLS hoče slogo, mir in sporazum med vsemi jugoslovanskimi narodi, prav posebno si želi sloge med Srbi in Hrvati. 20. junija stališča SLS ni prav nič izpremenil, le steno nalogo — delati za mir in sporazum nam je — novi večji in težji obliki naložil. In sprejeli smo jo radi države, radi nas in radi razprtih bratov — z veseljem. Sporazum je posvečeno delo SLS, sporazum, v katerem ne sme biti ne premaganih ne zmagovalcev, sporazum, ki bo združil v iskreno, trajno in radostno složno sožitje Srbe, Hrvate in Slovence.

Zaradi sporazuma smo storili vse, kar smo mogli. Šef stranke, dr. Korošec je premier vladne sporazuma. Zaradi sporazuma je bil prijenjiv, ko so nekateri tirjali, naj bo brezobzi-

Četvorna ali trojna koalicija

Seja šefov četvorne koalicije — Korošec in Davidovič v avdienci — Pogajanja za sporazum med vlado in Davidovičem — Odločitev jutri — Davidovič pri Veljkoviču

Belgrad, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Današnji dan je bil dan posvetovanj. Največ pozornosti je vzbudila seja vladne večine, ki so se je udeležili vsi voditelji: dr. Korošec, Velja Vukičević, Ljuba Davidovič in dr. Spaho. Seja je trajal od 10 do pol 1. Po seji je odšel predsednik vlade v dvor.

Popoldne je imel Ljuba Davidovič sestanek v klubu DS s svojimi ministri in vodstvom svoje stranke. O tej konferenci je dejal Ljuba Davidovič samo to, da se dela na sporazumu, da pa še ni gotov. Nato je bil Ljuba Davidovič sprejet na dvoru v do'go avdienco. Enako je bil v dvoru predsednik vlade dr. Anton Korošec.

O vsebini teh razgovorov krožijo v Belgradu najrazličnejše verzije. Nekateri trdijo, da je predsednik vlade dr. Anton Korošec odgovoril Ljubi Davidoviču, da načelno sprejema predloge, ki mu jih je predložil v imenu kluba DS, da pa jih sprejme z gotovo rezervo, za katero misli, da se bo sčasoma dosegel sporazum. Kar se tiče Davidovičevih očitkov, da ni zakonitost, je predsednik vlade zagotovil šefu DS, da dela njegova vlada po zakonu in da se pod njegovo upravo ni storila nobena nezakonitost, niti ni kot notranji minister prikril nobenega uradnika, ki bi bil delal slabo. Vsak prijavljeni slučaj je takoj dal preiskati ter je vedno postopal strogo po zakonu. Kar se tiče zakonov, ki jih zahteva Ljuba Davidovič, je predsednik izjavil, da se strinja z njim, da jih je treba predložiti narodni skupščini, da pa je mnenja, da se ti zakoni ne smejo vezati s proračunom. O tem, da naj bi se ti zakoni predložili narodni skupščini pred proračunom, se je vršila daljša razprava. Davidovič je ponovno zahteval sprejetje zakonov pred proračunom, ker ima edi-

no na ta način zadostno jamstvo, da se bodo res sprejeli. Če bi bil proračun sprejet pred njimi, bi vlada, ki bi imela sprejet proračun, delala po svoji volji.

Kar se tiče sporazuma z Zagrebom, naj bi bil predsednik zatrdil Ljubi Davidoviču, da stremi vsa vlada za tem ciljem. Pa tudi vsi današnji voditelji so soglasni v tem, da mora imeti vladna politika ta cilj, da čim bolj zavladava pomirljivost v naši državi. O tem, ali se je dosegel popoln sporazum ali ne, se v tukajšnjih krogih ničesar ne ve, zlasti radi tega, ker so se dejansko vsi šefi sporazumeli, da ne bodo dajali nobenih pojasnil. Kolikor je mogel Vaš dopisnik od merodajnih strani zvedeti o vsebini današnjega sestanka, je vsebina tega sestanka ta-le:

Na sestanku se je vršila dolga debata in se je obravnaval cel kompleks političnih vprašanj. Zetja je, da ostane četvorna koalicija na vlad. Prepričanje je, da bi bila samo ta koalicija dobra. Če bi prišlo do trojne koalicije, bi ta trojna koalicija želela razširiti se zopet v četvorno. Če Davidovič ne bi hotel vstopiti v to četvorno koalicijo, bi imel pač svoje razloge, ki pa nikakor niso tisti, o katerih se toliko govori v javnosti in ki jih je Davidovič predložil na seji kluba DS. Kateri so pa ti razlogi, se ne da niti sklepati niti se izven ožjih krogov zanje ne ve. Ali bo prišlo do ostavke ali ne, ali bo prišlo do sporazuma ali ne, ali do trojne oziroma četvorne obnovljene koalicije, se še danes sploh ne da napovedati. Pričakuje se, da bo jutrišnji dan v naši notranji politiki odločilnega pomena. Zlasti je vzbudilo pozornost, da je imel Ljuba Davidovič na stanovanju znanega demokratkega bankirja Veljkoviča po konferenci četvorne koalicije ponoven sestanek.

KDK nalaga Zagrebu nove davke

Zagreb, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Bivši zagrebski župan Heinzl je vodil zagrebsko občinsko politiko tako, da je moral vsakdo priznati, da je bila iz občinske politike izključena vsaka politika. Politiki KDK so Heinzla izpodrinili in sedaj zagrebsko občino izrabljajo kot svojo strankarsko ekspozituro. Pričeli so borbo z vlado in Belgradom. Na to borbo jim je finančni minister odgovoril s tem, da je odpovedal občini nadaljnje pobiranje državnih davkov. Doslej je namreč zagrebska občina v imenu države pobirala državne davke. Pri tem je imela lep dobiček, s katerim je pokrivala velik del občinskih izdatkov. Radi tega odvzetja je zašla občina v škrupce. Proračun je postal pasiven. Sedanja

občinski svet, ki se predstavlja kot nekak rešitelj hrvatskega mesta Zagreba, je moral poseči po novih davkih, da spravi proračun v ravnotežje. Kakor je zvedel Vaš dopisnik, je povišal zemljarino in najmarino za 15%, požarno doklado od pol na 1%. Naklada na uvoz vina se je povišala za 200%. Prav tako naklada na pivo. Občutno so se zvišale pokopališke pristojbine. Vsi ti davčni poviški bodo znašali več milijonov. Davkoplačevalci jih bodo zelo občutili. Že sedaj je med meščanstvom veliko nezadovoljstvo radi sklepov, ki jih je napravila ekstremna politika tistih, ki jim je poverjena usoda mesta Zagreba. Nezadovoljstvo se bo še povečalo, ko se bodo naklade pobirale.

„Hrvat“ in „Jutarnji list“ proti „Novostim“

Zagreb, 27. dec. (Tel. »Slov.«) »Hrvat« prinaša uvodnik »Kuhinja laži«, ki ga je posnel po »Jutarnjem listu«. V njem se »J. L.« obrača proti zagrebskim »Novostim«, ki so hud konkurent »J. L.« in vsega »Tipografičnega« tiska. Ti napadi so zanimivi. Zanimivejši so še radi tega, ker se tudi »Hrvate« obrača proti »Novostim« na zelo oster način in pravi: »Zaenkrat se na pisavo »Novosti« nečemo ozirati, ker je ta pisava po svojem duhu popolnoma nasprotna interesom KDK. Radi tega v neposredno korist tistih, proti katerim vodi hrvatski narod najodločnejšo borbo. Naglasiti pa hočemo, da bi bilo potrebno,

da legitimni zastopniki KDK odkrito in jasno v interesu borbe hrvatskega naroda javno označijo pisavo kot tako, kakršna je, da se tako prepreči pisanje iz kuhinje laži in intrig. Če se upošteva, da so »Novosti« v Pribičevićevi službi in prav za prav njegov organ ter da vedno pišejo po njegovi želji, je »Hrvat« pisava toliko bolj zanimiva. Jasno se vidi, da vlada v gotovih krogih KDK v Zagrebu ostro nasprotje proti Pribičeviću in da niso nobene pripovedke vesti o sporih med dvema kriloma v KDK.

V naši državi je prepovedana knjiga »Stjepan Radić: Iz mojega življenja«, ki je izšla v inozemstvu in ki piše proti interesom naše države.

ren, in le sporazum je imel pred očmi, ko je kategorično zahteval izpolnjevanje zakonov od vsakogar. Kajti nezakonitost bi vodila v ječo ali propast.

Nasprotni tabor, ki mu pripadati tudi skupini dr. Žerjavanja in Puclja, si je z vsemi sredstvi trudil, da bi povzročil nemogoče razmere. SLS je zavračala njegova sredstva in s svojim zgledom dokazovala, kako je mogoče brez težjih pretresov popraviti, kar kakemu narodu v državi ni prav in pozivala za skupno mizo k mirnemu in stvarnemu razgovoru o likvidaciji notranjih sporov. Njenim pozivom se KDK ni odzvala, ni pa zato njen napor ostal brez uspeha.

SLS z največjim zadovoljstvom ugotavlja, da se po bistvenem njenem vplivu ni zgodilo nič, tudi v najtežjih trenutkih ne — kar bi sporazum oteževalo.

Nasprotniki stranke naj vedo, da se SLS svoje zgodovinske vloge vestno zaveda. Strankini mislilniki po vsej Sloveniji pa vedo in načelstvo je potrdilo, da je SLS za državo in našo ožjo domovino v najtežjem letu tako uspešno delala, da je nesreča, ki so nam jo vsem pripravili sovražniki, mirno — skoro brez posledice prešla — da so tvorne sile našega državnega življenja, ki jih je SLS tako spretno očuvala, ostale nedotaknjene in so tudi v največjem viharu dobre sadove prinašale.

Križev pot Janka Kralja

Videm, 26. decembra 1928.

Dr. Janko Kralj je bil v soboto 22. decembra zvečer odpeljan iz goriških zaporov v Videm in je tako nastopil pot v petletno konfinacijo na Liparih. Goriška policija ni niti obvestila sorodnikov o odhodu, kakor je drugod navada. Sorodniki mu niso mogli pripraviti niti obleke in perila. Konfiniranec se je do danes vedno dala možnost, da sami plačajo pot v konfinacijo in si tako prihranijo mnogo trpljenja. Ako namreč konfiniranec sam plača pot, ga policija odvede direktno na mesto konfinacije. Drugače vlačijo karabinerji konfiniranca od ječe do ječe — iz Gorice v Videm, iz Vidma v Benetke, potem v Bologno itd. — da se jih nabere večje število. Pot traja tri tedne! Po ječah se ne dela razlike med šibkim in rahločutnim inteligentom in krepkim delavcem. Vsi so: Confinati! Konfiniranci.

Dasi je dr. Kralj zelo rahlega zdravja, mu torej ni bila dovoljena ugodnost, da se lahko na lastne stroške odpelje v konfinacijo, seveda vedno spremljan od karabinerjev, ki jih mora konfiniranec tudi plačati. Dr. Kralj je vložil na prefekturo prošnjo, da bi upoštevali njegovo zdravstveno stanje in ga poslali v kraj z zdravim podnebjem. Tudi ta prošnja mu je bila odbita in določeni so mu bili ne baš zdravi Lipari. Dr. Janko Kralj je rekural proti konfinacijskemu dekretu. Goriška prefektura ni počakala, kakor je sicer običaj, da se rekurz reši. Dr. Kralj je vložil prošnjo, da se sme pred odhodom v konfinacijo poročiti — aretiran je bil tik pred poroko — tudi na to prošnjo ni prejel odgovora! To, kar je dovoljeno najhujšim zločincem, ni dovoljeno slovenskemu inteligentu.

Z dr. Kraljem je bil odpeljan tudi konfiniranec Uršič iz Kobarida, ki je dobil 3 leta.

Dr. Kralj odide iz Vidma 28. decembra in ga odpeljejo preko Benetk dalje v kraje trpljenja in mučenja.

Nova tuja ponudba posolila

Finančni minister dr. Niko Subotič je proučil ponudbo konzorcija holandskih bank, ki ponuja naši državi posojilo v višini 65 milijonov goldinarjev, kar znaša okoli tri milijarde dinarjev. To posojilo naj bi imelo loterijski značaj, obrestna mera pa ne bi znašala več ko 7 ali 8%. O ponudbi bo poročal dr. Subotič na eni prihodnjih sej ministrskega sveta.

Dr. Subotič je obvestil novinarje, da ima poleg te ponudbe še več drugih in zelo resnih ponudb za zunanje posojilo in da sedaj proučuje te ponudbe.

Tako je zopet enkrat postavljen tisk KDK na laž in zopet enkrat je potrjeno to, kar smo mi naglašali, da uživa namreč naša država kredit v tujini in da more vlada vsak hip skleniti zunanje posojilo, če le hoče. Seveda pa hoče in sme vlada skleniti le posojilo, ki je ugodno in ki ni predrago, ker bi nam bilo to le v škodo.

Jasno pa je tudi kot beli dan, da ni treba imeti nobenega strahu za naš dinar, kadar tuje banke ponujajo naši državi zlat denar. Kajti tuje banke ne delajo za zgubo in če posodijo nam, potem store to vsled tega, ker vedo, da ne bodo dobile nazaj samo vsega denarja, temveč bodo imele tudi lep dobiček.

Še enkrat pa je treba pribiti škodljivo in naravnost nezasišano pisanje tiska KDK proti zunanemu posojilu, ker je to pisanje le v korist tujim bankirjem, zato pa v tem večjo škodo za vse Slovence, Hrvate in Srbe! Zato proč s tako politiko in takim tiskom!

Grauerjev atentator še neznani

Zagreb, 27. dec. (Tel. »Slov.«) O atentatu na Grauerja vodi policija vsestransko preiskavo. Kljub temu, da je policija zaslišala številne osebe, še vendar ni ugotovljen atentator. Za Ožaničem, natakarnjem v »Corso«, je bila izdana tiralica. Danes pa se je Ožanič sam javil na policijo in izjavil, da ni streljal na Grauerja, čeprav ga je sovražil in preziral. V zvezi z umorom je policija aretirala več oseb, katerih imena ni objavila. Kolikor se je moglo izvedeti, sta med aretiranci tudi natakarnja iz kavarne »Corso« Malingar in Grbljen. Časopisju ne daje policija nobenih poročil.

Kmetijski minister je predložil narodni skupščini zakon o zadrugištvu.

V resnici, zadosti eksperimentiranja

Silno komodno taktiko si je izbralo »Jutro«. Kar se dogodi v državi, vsega je kriv edino dr. Korošec. Če udari kak policist kakoga demonstranta s pendrekom, je seveda kriv dr. Korošec in če na železnici ni vse v redu, je zopet kriv dr. Korošec. Ali ta komodna taktika ne vleče več in zato si je »Jutro« izposodilo »argumente« pri g. Davidoviču. Ne samo »Jutro«, tudi g. Davidovič pravi, da je vse slabo, da je dr. Korošec položaj še poslabšal itd. in torej je vse res, kar smo pisali. Na konec pa zavije »Jutro« prav pobožno oči proti nebu in se sprašuje, če država še preneša nove eksperimente in potrese. Do srca nas je ganila ta skrb »Jutra« in zato odgovarjamo na »Jutrov« uvodnik.

Da razmere v naši državi niso idealne, ve vsakdo. Vsakdo pa tudi ve, da so bile razmere pred leti še mnogo, mnogo slabše in najslabše baš takrat, ko je vladal tudi šef »Jutra«, g. Zerjav. Ni več tistih preganjanj, ni več tistega premeščanja, ni več razbijanja shodov in vsega drugega, kar je bilo takrat na dnevnem redu. Zato naj se »Jutro« raje prime za nos in naj si prebere svoje članke iz tiste dobe, mesto da sedaj prav milo zavija oči proti nebu.

Vsak pameten človek pa ve tudi to, da je človeško nemogoče, spraviti ves ta kaos, ki je vladal pri nas, v par letih v red. Niti ena generacija tega ne opravi in veseli moramo biti, če bo po dveh generacijah res vse v redu. Samo v čast je dr. Korošcu, če ima »Jutro« od njega tako visoko mnenje, da bi moral on v pol leta izvršiti to, kar je delo dveh generacij.

Pa tudi pridemo k izkoriščanju Davidovičevih argumentov. Predvsem treba naglasiti, da je Davidovičeva stranka že precej let v vladi in da tudi za njo velja, da najprej lastno krivdo opere. Pa tudi ne glede na to, ve vsakdo, ki noče veljati kot patentiran političen naivnež, da so vsi ti argumenti le ad hoc, ki takoj ugasnejo, če bo dosežen v vladi sporazum ali pa se obrne situacija malo drugače. Zato pa tudi »Jutro« čisto zaman pristavlja svoj piskrček k ognju g. Davidoviča. Ne drže argumenti g. Davidoviča in predvsem zato, ker so le slučajni.

Res pa je, da je zadosti eksperimentiranja in zato je bila ustvarjena četvorna koalicijska, da bo že enkrat omogočeno mirno delo. To delo vladat danes tudi vrši in samo slepec ne vidi napredka, ki ga je pod Korošcem doseglo notranje ministrstvo.

Pač pa so tu še drugi ljudje, ki še nimajo zadosti eksperimentiranja in med temi ljudmi pa so baš voditelji KDK na prvem mestu. Kaj pa je vsa politika KDK drugega kot nezrel eksperiment? Samo govorjenje, samo izjavljanje, samo besedičenje in hujkanje, to je vsa politika KDK. In taka politika naj postane državna? Kam pa pridemo? Kam bi nas to dovedlo.

Politike eksperimentiranja je zadosti in se mora nehati in zato mora ostati vladna politika v današnji smeri, dokler ne krene politika KDK na pravo pot.

Taka je resnica, kar pa piše »Jutro«, je samo brezefektno zavijanje oči in pa preziranje dejstev, predvsem pa onih lastnih grehov, ki so glavni vzrok, da vlada v Zagrebu skrajna linija Vlaške ulice!

„Dubrovački list“ - prenehal

Dne 24. decembra je zadnjikrat izšel »Dubrovački list«, ki je kot tednik izhajal pet let v Dubrovniku. Za slovo si je še prav krepko privoščil klerikalce, kar smo mi čitali naravnost z veseljem. Kakor se vidi, je tudi v Dalmaciji opozicija vsak dan močnejša.

Slovenci v Italiji

Nova aretacija v Gorici. Goriška policija je aretirala še Milana Hreščaka, brata že aretirane dijaka Hreščaka. Tudi Milan Hreščak je aretiran pod obtožbo, da je v zvezi z umorom policijskega konfidenta Kogejca. Oba brata sta dijaka.

Divina Comedia podlaga krščanskega nauka. Goriški šolski nadzornik je izdal na svoje učitelje okrožnico glede poučevanja krščanskega nauka. Gosp. nadzornik »z gotovostjo pričakuje, da bodo vsi učitelji rimsko katoliške vere pričeli poučevati verstvo«. Pri tem opozarja učitelje, da morajo tudi pri poučevanju drugih predmetov »čutili gorkoto katoliške vere in skušati otrokom vcepiti vero«. Naravno je, se zaključuje okrožnica, da se mora poučevati verstvo v italijanskem jeziku; radi tega svetujemo učiteljem, da si nabavijo kako dobro versko berilo, da jim bo delo olajšano. Učitelji torej poučujejo veronauk in sami izbirajo katekizem in metodo! In kako to delajo! Povečini so vsi vzeli za podlago veronauka Dantejevo Divino Comedio! Otrokom pripovedujejo, da ima pekel devet obročev in jim rišejo posamezne dele pekla na desko. Neki učitelj je otrokom pripovedoval, da je pekel globoka jama, polna zavreženih, nanje zliva velika žena vročo vodo... Vice so velikanski mehur, v katerem se kuhajo duše...

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: Izpremenljivo vreme, ponekod padavine. V nižinah južno vreme. Južne Alpe: Različno oblačno, nekoliko topleje.

Briand za kongregacije

Pariz, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Veliko pozornost vzbujajo v političnih krogih Briandov nastop za pripustitev verskih kongregacij v Francijo. Briand, ki je bil svoječasnno poročevalec za zakonski načrt o ločitvi Cerkve od države, je v poslanski komisiji za zunanje stvari naglašal, da katoliški misijonarji v odlični meri prispevajo k temu, da se širi vpliv Francije in francoskega jezika v inozemstvu. Zato je treba dati verskim kongregacijam možnost, da v Franciji z ustanavljanjem novicijatov morejo skrbeti za svoj naraščaj. Ker je zadeva že skrajno nujna, smatra vlada, da mora hitro delati. Notranji minister Tardieu je v komisiji branil načrt vlade in priporočal posebno, da se vrnejo cerkvena posestva. Izjavil je, da se je Cerkev že pred več leti, ko je bila najprej v najostrejši opoziciji, kasneje izjavila, da je pripravljena, da ustanovi v svrhu upravljanja cerkvenih posestev škofijske svete, ki jih je zahteval laični zakon. V novem zakonskem načrtu se nahaja v končnem obračunu proračuna za l. 1928. sicer pripravljenost, da naj se cerkvena posestva, ki dosedaj niso bila prodana, vrnejo Cerkvi. Tu pa gre samo za posestva v vrednosti 22 mili-

jonov frankov, to je samo za štiri odstotke vsega cerkvenega premoženja, ki je bilo svojčas zaplenjeno. Komisija je sklenila, da zahteva tudi od Brianda poročilo o pripustitvi duhovniških družb. Po tem sklepu je pričakovati, da bo imenovana komisija ugodila vladi v njenem stremeljenju, da se sprejmejo te določbe v finančnem zakonu.

Pariz, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Med številnimi vladnimi vlogami, ki naj jih francoski parlament sprejme še pred koncem leta, se nahaja tudi zakonski načrt o gradbenem programu francoskega vojnega brodogradništva za prihodnjih 15 let. Moč ladjevja je določena sledeče: Za velike bojne ladje se določi 175 tisoč ton, pri čemer so mišljene linijske ladje in bojne križarke. Za lahke bojne križarke se določi 140.000 ton, pri čemer so mišljene lažje križarke do 10.000 ton, torpedni čolni in rušilci. Za podmornice je določeno 96.000 ton, za letalske ladje-matice pa 60.000 ton. Pri tem niso vpšteevane ladje v kanalu, minonosci, šolske ladje, kanonski čolni in obalne ladje. Ta minimalni gradbeni program se ima dovršiti najpozneje do l. 1943.

Ponarejanje menic je pri sovjetih v navadi

Pariz, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Brat ljudskega komisarja Litvinova, ki je osumljen, da je ponarejal menice, je danes v nekem pariškem ruskem listu objavil pojasnilo, odnosno opravičilo, češ, da je tako postopanje z menicami bila pri sovjetskih oblastih že več let najnavadnejša metoda. Šlo je za nekako verženje v krogu. »Argo« je izstavil menice na »Gospar«, ta pa na inozemske trgovske misije itd. Litvinov je trdil, da je bila cela vrsta državnih trgovinskih družb ustanovljena samo v to svrhu, da se more krog razširiti. Potom diskontiranja doseženi zneski bi se imeli po-

rabiti v glavnem za potrebe inozemske propagande. Operacije je dirigiral član komisije za propagando Tulov, ki je v resnici vodil delovanje boljševiških tajnih agentov v Nemčiji, Angliji, Franciji in Belgiji. Od Tulova je Litvinov dobil l. 1926. nalog, da izstavi take menice. Denar se je posla v Francijo v svrhu propagande v Maroku in Alžiru. To ni bilo prvič, da je dobil in izvršil take instrukcije. Na koncu izjavlja Litvinov, da je žrtev političnih intrig, in ostro napada Čičerina v osebnih napadih.

Artilerijski oficirji proti Primu de Rivera

Pariz, 27. dec. (Tel. »Slov.«) »Information« poroča, da so v vojni šoli v Segoviji na Španskem nastali nemiri. Gojenci šole, ki so bili imenovani za častnike, so na poslovnem večeru v paradiji persifilirali španskega diktatorja, na kar jih je bilo 14 aretiranih, trije pa so bili degradirani. Ko se je vršil proces, so vsi gojenci vojaške šole zapustili šolo. Temu protestu so se pridružili tudi gojenci v Saragosi. Primo de Rivera namerava, ker se večina njegovih vojaških nasprotnikov nahaja pri artiljeriji, opustiti artiljerijo kot samostojno orožje in jo priklopiti drugim vojaškim formacijam.

Mohamedanski duhovniki zavračajo Aman-Ulahove reforme

London, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Posebni poročevalec »Daily Expressa« javlja na podlagi zanesljivih poročil iz Afganistana, da si stoje v Afganistanu nasproti tri stranke: 1. kralj s svojimi pristaši, 2. vstaški Šivari in 3. roparji in banditi, ki ropajo po deželi. — Kralj je v Kandaharju zastoj poskušal pregovoriti mohamedanske svečenike mulaha k temu, da bi proglasili sveto vojno. Dvorni krogi upajo, da bo vstaja kmalu zatrta. Mulahi širijo med ljudstvom nezadovoljnost radi reform, ki jih uvaja afganistanski kralj.

London, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Po vesteh, ki so došle iz Kabula, vesed česar angleški letalci ne morejo več nadaljevati reševalnih del, s katerimi so dosedaj 50 evropskih žena in otrok prepeljali v Pečavar v Indiji. Kralj Aman-Ulah ima namen, preložiti vladu iz Kabula v Kandahar in začeti spomladati novo ofenzivo. Sedaj se ne vršijo nobeni novi boji. Položaj v Kabulu je manj napet.

Zdrave posledice pariške afere

Pariz, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Francoski senat hoče doseči od vlade in od poslanske zbornice, da se pod pritiskom afere »Gazette du France« sprejme zakonska določba o nezdržljivosti javnih uradov z visokimi mesti v trgovini in financah. Po tem zakonu naj se prepove ne samo parlamentarec, temveč tudi uradnikom, da bi sprejeli važna mesta v finančni stroki. Parlamentarec, ministrom in članom častne legije naj se prepove dajati svoje ime na razpolago za reklamo. Zakon naj stopi v veljavo šele v prihodnji legislaturni periodi.

Sikorski se vrnil v Varšavo

Varšava, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Bivši ministrski predsednik in vojni minister, general Sikorski, nasprotnik Pilsudskega, ki ga je radi njegovih vojaško-zgodovinskih spisov odstavil s svojega mesta, se je sedaj vrnil iz Francije, kjer je bil v zvezah s francoskim generalnim štabom. Sikorskega smatrajo za kandidata nacionalistične desnice za najvišja mesta v državi za slučaj, če bi prišlo do spremembe v režimu.

Po katoliškem svetu

Prški papeški nuncij Ciriaci se je pred božičnimi prazniki odpeljal v Rim. Tekom svojega bivanja je bil že ponovno sprejet od sv. Očeta in mu poročal v poteku pogajanj, ki jih je imel v Pragi s češko vlado radi »modusa vivendi« med Vatikanom in češkoslovaško republiko. Sestavljeni sta bili dve komisiji, ena cerkvena in ena vladna, z nalogo, da izdelata potrebne predloge, da bi lahko prišlo do direktnih pogajanj. Cerkvena komisija je svoje delo dokončala kljub temu, da so med njenimi člani prvotno obstojala precejšnja nasprotja, posebno radi zahtev nemških katolikov iz breslavske škofije. Po sredsredovanju nuncija Ciriacia je v vseh spornih točkah dosežen sporazum. Tako je s strani zadeva urejena. Čaka se samo še na to, da tudi vladna komisija izdela svoje predloge. Po vesteh katoliških listov delo ugodno napreduje in se misli, da bo lahko že v kratkem prišlo do direktnih pogajanj. Tudi o rezultatu teh pogajanj vlada v vatikanskih krogih optimistično razpoloženje.

Katoliška akcija in volitve v Italiji. V kratkem bodo v Italiji izvršene volitve na podlagi novega zakona, ki določa, da imenujejo kandidate sindikalne in kulturne organizacije; iz vrst teh kandidatov pa fašistovski vrhovni svet imenuje poslance. V javnosti se je pojavilo vprašanje, ali naj tudi »Katoliška akcija« imenuje svoje kandidate. »Osservatore Romano« se bavi s tem vprašanjem in naglašja, da »Katoliška akcija« nima s politiko nič skupnega. Ona je čisto verska in kulturna organizacija in zato ne bo postavljala kandidatov. Izrecno pa se priporoča njenim članom, da izvršijo svojo volilno dolžnost in oddajo svoj glas kandidatom, ki dajo največ jamstva, da bodo delali v smislu načel »Katoliške akcije«.

Iz cerkvene statistike Nemčije. Po poročilu knjige »Kirchliches Handbuch für das katholische Deutschland« je v Nemčiji 20 milijonov 193.334 katolikov. Starokatolikov je samo še 33.432. V Berlinu, ki ima 4.024.165 prebivalcev, živi 407.780 katolikov. Na Pruskem je bilo sklenjenih 72.126 katoliških in 36.705 mešanih zakonov. Od 100 katolikov jih 20,3 odstotkov stopi v mešani zakon. V celi državi je 15.216 katoliških in 8413 simultanih šol. Katoliških novincev je 2.366.108; katoliške šole jih obiskuje 2.027.880. Učiteljev je 59.276. O uradnih in točnih podatkih, ugotovljeno pa je, da so katoliki še vedno posebno pri najvišjih uradih zastopani. — Iz moralne statistike so zanimivi podatki o samoumorih. Na Pruskem pride na vsakehi stotisoč 10,9 katolikov, na Bavarskem 11. Na istotoliko število pa pride 25,5 protestantov. — Duhovnikov je 16.376, teologov pa je bilo l. 1927 približno 2820; na sto duhovnikov pride 14,8 teologov.

Iz časopisov

»Samouprava« o pogojih g. Davidoviča. V uvodniku piše »Samouprava«, da nastopa g. Davidovič, kakor da ne bi bil šef vladne stranke, temveč opozicijske, kar nasprotuje osnovnim pojmom o sodelovanju dveh koaliranih strank. Vse kaže, da se hoče g. Davidovič oprostiti vsake odgovornosti za vladno politiko, da pa si ohrani vse one dobrine, ki jih ima vladna stranka. Take želje pa so v politiki neizvedljive. Kot razlog za tako razlago Davidovičevega nastopa pa navaja »Samouprava« to, da se Davidovič niti z besedo dotaknil splošne vladne politike. Nasprotno se iz vsega vidi, da g. Davidovič ta politika sploh ne briga. Najtežji problem našega narodnega in državnega življenja, ki obstoji v prvi vrsti v tem, da ohranimo temelje za svobodo in srečo Srbov, Hrvatov in Slovencev, g. Davidovič sploh ne omenja. V glavnem zahteva le sprejem manj važnih zakonov, ki pa morajo biti rešeni še pred proračunom. Vsi ti trije Davidovičevi zakoni pa niso v nobenem nasprotju z vladno politiko in zato tudi ne morejo biti vzrok za prelom koalicije. Ne more pa radikalna stranka dopustiti, da v agrarnem vprašanju zmaga stališče, ki ni niti dovolj podprt niti pametno razloženo. Še manj pa se sme reševati težavni problem kmetijskih kreditov z demagoškimi formulami. Zakon o korupciji pa bi radikalna stranka prav rada sprejela, pa čeprav bi se z že obstoječimi zakonskimi odredbami mogla zatreti vsa korupcija in tudi ona v demokratskih vrstah, kakor jo je razkrila parlamentarna godarska anketa. Pogoji g. Davidoviča so napačno poslavljeni in le dokaz, da je lejalno sodelovanje z demokracijo težko izvedljivo.

Kaj bi dopustili radikali. Dr. Marković v popravku v »Političkim dnevnikom« najodločnejše, da bi on v pogovoru z dr. Krnjevičem pripustil možnost razdelitve države na več samostojnih pokrajin ter pravi, da je svoje stališče že dovolj jasno povedal in v vseh mogočih istih. Priznava Hrvatim pravico, da zahtevajo opravičenje in tudi jamstvo, da se kaj takega nikdar več ne pripeti in tudi o reviziji ustave se da govoriti. Toda le v tem smislu, da ostane edinstvo države na vsak način ohranjeno in da se izvedejo reforme, tudi velike le v upravi. V nobenem slučaju pa ne more biti radikalna stranka za nobeno prikrito ali neprikrto razdelitev države v več držav, ker se morajo vse reforme izvesti le v unitarističnem smislu.

Izjava Burova

Sofija, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Bolgarski zunanji minister Burov je pri sprejemu časnika izjavil, da so Grandi, Titulescu in drugi državni v Luganu priznali, da se Bolgarska vede povsem lojalno. Nasproti jugoslovanskemu zastopniku pri Društvu narodov je posebno omenjal, da vlada na Bolgarskem velika nevolja radi obstoječega razmerja z Jugoslavijo. Moralni razorožitvi vseh narodov, ki je potrebna za zagotovitev miru na svetu, je na poti vprašanje manjšin. Položaj bolgarskih manjšin v inozemstvu je zelo pomenljiv ne samo za mir v Bolgarski, temveč tudi za mir na Balkanu. Burov pozdravlja načrt, da se bo vprašanje manjšin razpravljalo na prihodnjem zasedanju Sveta Društva narodov. Bolgarske finance so pokazale nemožnost, da bi Bolgarska mogla plačevati vojno odškodnino v dosedanj meri.

Za revizijo Davesovega načrta

London, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Diplomatski poročevalec »Daily Telegrapha« ve poročati, da nameravajo mali zavezniški poskusiti skupni korak, da bi na kak način bili zastopani vsaj z opazovalci v novem odboru strokovnjakov za odškodnino. Poročevalec opozarja na to, da Grčija, Rumunija, Jugoslavija in Portugalska v Davesovem odboru niso imele delegatov, da pa so poslane diplomatske delegacije na londonsko konferenco, na kateri je bil Davesov načrt formalno sprejet. Rumunski zunanji minister je že izjavil, da bo Rumunija prosila za revizijo razdelilnega ključa, ki je bil sprejet v Spaau, po katerem je bil Rumuniji priznan samo 1 odstotek nemških plačil, dočim je bila pri plačilih Avstro-Ogrske in Bolgarske udeležena z večjo kvoto.

Bolezen angleškega kralja

London, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Današnje večerno zdravniško poročilo o bolezni angleškega kralja je neugodno. Kralj je zavžil manj hrane kot po navadi in njegove telesne sile so manjše. Žila pa bije redno.

Na Kitajskem strada 12 milijonov ljudi

London, 27. dec. (Tel. »Slov.«) Ameriški odbor za olajšanje lakote na Kitajskem poroča, da je na severnem Kitajskem izbruhnila kuga. Po lakoti je ogroženih 12.000.000 ljudi.

Trikratni morilec prijet

Praga, 27. dec. (Tel. »Slov.«) V Košicah sta bila prijeta dva moža, od katerih so pri enem potom primerjanja prstnih odtisov doznali, da se piše Heissweibel, katerega iščejo nemške oblasti radi umora. L. 1923. je ta človek težko ranil nekega policijskega uradnika. L. 1927. je umoril in oropal nekega zavarovalnega uradnika in je bil zato obsojen na dosmrtno ječo. L. 1928. pa je pobegnil iz ječe in izvršil nov roparski umor v Stralsundu. Češkoslovaške oblasti ga bodo izročile nemškim oblastem.